

تاریخ: ۱۴۰۲/۰۷/۰۱

۲۸/۳۶/۱۹۰۶۲۴

پیموست:
تعداد

۰۹:۵۸

رییس محترم مرکز آموزشی درمانی: قدس / کوثر / شهید رجایی / ۲۲ بهمن / ولایت / بوعلی سینا
رییس محترم بیمارستان: شفا / رحیمیان
سرپرست محترم بیمارستان: امیرالمومنین(ع) / شهدا
رییس محترم بیمارستان خصوصی: مهرگان / پاستور / دهخدا / ولیعصر(عج)
رییس محترم بیمارستان: تامین اجتماعی ناکستان / رازی
رییس محترم مرکز جراحی محدود: ارتش / بینا / پارس
مدیر عامل محترم کلینیک ویژه دانشگاه

با سلام و احترام

پیرو نامه شماره ۲۸/۳۶/۱۶۲۹۲۴ مورخه ۱۴۰۰/۰۶/۰۶ این معاونت (سایر اطلاعات) درخصوص ابلاغ بخش نامه دبیرخانه شورای عالی بیمه سلامت مبنی بر اصلاحیه کد ۹۰۱۸۳۵ کتاب ارزش نسبی (معاینه ظاهری جسد و صدور جواز دفن و یا ارجاع مستدل به سازمان پزشکی قانونی بر اساس استانداردهای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی) با ارزش نسبی ۱۲ کا (حرفه‌ای) و نیز پیرو ابلاغ نامه شماره ۴۰۰/۲۳۲۷۸/د مورخه ۱۴۰۱/۰۹/۰۹ معاونت درمان وزارت متبوع (سایر اطلاعات) درخصوص استاندارد خدمت مذکور؛ همچنین ابلاغ شیوه‌نامه گواهی پزشکی فوت توسط معاونت‌های درمان و بهداشت وزارت متبوع به شماره ۳۰۰/۱۵۹۴۶/د مورخه ۱۴۰۰/۰۸/۲۴ (سایر اطلاعات)؛ طبق بررسی‌های به عمل آمده، مشاهده شده که اشکالاتی در اجرای آیین نامه‌های مذکور در بسیاری از مراکز درمانی تابعه وجود داشته و کد خدمتی یاد شده در پرونده بیماران درخواست نمی‌گردد.

مضافاً اینکه شاهد دریافت تعرفه‌های نامتعارف (بالتر از سقف مصوب) در برخی از بخش‌های خصوصی استان هستیم. خواهشمند است دستور فرمایید ضمن توجه به موارد ابلاغی و اجرای دستورالعمل‌ها طبق مفاد اعلامی در مراکز تحت‌الامر، اقدامات مقتضی جهت اصلاح اشکالات موجود مبذول گردد.

دکتر عبدالله کشاورز
معاون درمان دانشگاه

رونوشت:

- جناب آقای دکتر رحمانی؛ معاون محترم بهداشتی دانشگاه جهت استحضار و بهره برداری لازم
- جناب آقای دکتر خردمند؛ رییس محترم نظام پزشکی قزوین جهت استحضار و صدور دستور ابلاغ مجدد آیین نامه ها به بخش خصوصی و تذکر رعایت تعرفه
- مدیران محترم شبکه های بهداشت و درمان شهرستان های تابعه جهت استحضار و بهره برداری لازم
- روسای محترم نظام پزشکی شهرستان های تابعه جهت استحضار و صدور دستور ابلاغ مجدد آیین نامه ها به بخش خصوصی و تذکر رعایت تعرفه

۱۴۰۰/۰۶/۰۶

۲۸/۳۶/۱۶۲۹۲۴

ندارد

۱۲:۳۰

مدیر کل محترم اداره کل پزشکی قانونی استان قزوین
رئیس محترم سازمان نظام پزشکی قزوین
رئیس محترم مرکز آموزشی درمانی: قدس/ کوثر/ شهید رجایی / ۲۲ بهمن
مدیر عامل محترم مرکز آموزشی درمانی مستقل: ولایت / بوعلی سینا
رئیس محترم بیمارستان: امیرالمومنین(ع) / شفا / رحیمیان
سرپرست محترم بیمارستان: شهدا

با سلام و احترام

به پیوست نامه شماره ۴۰۰/۱۱۳۷۴ د مورخه ۱۴۰۰/۰۶/۰۳ معاونت درمان وزارت متبوع (سایر
اطلاعات) در خصوص بخش نامه دبیرخانه شورای عالی بیمه مبنی بر اصلاحیه کد ۹۰۱۸۳۵ کتاب ارزش
نسبی در مورد معاینه جسد و صدور جواز دفن جهت استحضار و بهره برداری لازم ایفاد می‌گردد.

دکتر علی اکبر کرمی
معاون درمان

بِسْمِ تَعَالَى

معاونت درمان

شماره ۵۴۰۰/۱۱۳۷۴
تاریخ ۱۴۰۰/۰۶/۰۳
پوست ندارد

تولید، پشتیبانی‌ها، مانع زدایی‌ها
مقام معظم رهبری

معاون محترم درمان دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی .....

جناب آقای دکتر فریدون نوحی

ریاست محترم مرکز آموزشی، تحقیقاتی، درمانی قلب شهید رجایی

جناب آقای دکتر ولایتی

رئیس محترم مرکز آموزشی پژوهشی درمانی سل و بیماریهای ریوی دکتر مسیح دانشوری

جناب آقای دکتر حمیدرضا پورحسینی

رئیس محترم مرکز قلب تهران

موضوع: بخشنامه دبیرخانه شورای عالی بیمه مبنی بر اصلاحیه کد ۹۰۱۸۳۵ در خصوص معاینه جسد و

صدور جواز دفن

با سلام و احترام

به پیوست نامه شماره ۱۴۲/۳۱۰ مورخ ۱۴۰۰/۰۶/۰۲ دبیر و رئیس شورای عالی بیمه سلامت منضم به
تصویب‌نامه هیات محترم وزیران مبنی بر اصلاحیه شرح کد ۹۰۱۸۳۵ کتاب ارزش نسبی در خصوص معاینه
جسد و صدور جواز دفن جهت استحضار و ابلاغ به واحدهای تابعه جهت اجرا ارسال می‌گردد.

دکتر قاسم جان بابایی

معاون درمان

رونوشت:

جناب آقای دکتر مهدی یوسفی مدیرکل محترم دفتر ارزیابی فناوری و تدوین استاندارد و تعرفه سلامت

سرکار خانم پورهشام دبیرخانه م درمان دانشگاه ع پ و خ ب د تهران

سرکار خانم جلالی راد دبیرخانه م درمان دانشگاه ع پ و خ ب د شهید بهشتی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

معاونت درمان

بسمه تعالی

شماره ۲۳۲۷۸ / ۴۰۰
تاریخ ۱۴۰۱/۰۹/۰۹
پوست دارد

روسای محترم کلیه دانشگاهها / دانشکده های علوم پزشکی کشور

جناب آقای دکتر امیر نوروزی

مدیر عامل محترم سازمان خدمات درمانی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح

جناب آقای دکتر میرهاشم موسوی

مدیر عامل محترم سازمان تامین اجتماعی

جناب آقای دکتر محمد مهدی ناصحی

مدیر عامل محترم سازمان بیمه سلامت

جناب آقای دکتر محمد رئیس زاده

رئیس محترم سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران

جناب آقای دکتر عباس مسجدی آرانی

رئیس محترم سازمان پزشکی قانونی کشور

موضوع: ابلاغ استاندارد معاینه ظاهری جسد و صدور جواز دفن و یا ارجاع مستدل به سازمان پزشکی قانونی بر اساس

استانداردهای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (نسخه دوم)

با سلام و احترام

همانگونه که مطلع می‌باشید یکی از راهکارهایی که برای پیشگیری از افزایش هزینه‌های درمان و تحمیل بار اقتصادی سنگین به نظام سلامت و جامعه در کشورهای مختلف مورد توجه است تدوین و نشر راهنماهای بالینی مبتنی بر شواهد است که به عنوان یکی از سیاست های برنامه تحول نظام سلامت و یکی از محورهای بسته های تحول و نوآوری در آموزش علوم پزشکی نیز مورد توجه می باشد. در همین راستا معاونت درمان تدوین محصولات دانشی را (راهنمای بالینی، استاندارد، پروتکل و ...) با اولویت خدمات پر تواتر، دارای پوشش بیمه ای، هزینه (خدمات، تجهیزات) با حضور جمعی از اساتید حوزه های مختلف، در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تشکیل و سیاستگذاری و برنامه ریزی این امر را عهده‌دار شده است. لذا در راستای پویا سازی ارائه خدمات پزشکی و اجرایی نمودن بر مبنای بندهای (د) تبصره (۱۴) و بند (الف) تبصره (۱۷) و ردیف (۲) بند (ی) تبصره (۱۷) قانون بودجه سال

۱۴۰۱ کل کشور، مبنی بر اجازه تجویز خدمات و انجام خرید راهبردی سازمان های بیمه گر بر اساس دستورالعمل ها و راهنماهای بالینی توسط وزارت بهداشت، «استاندارد معاینه ظاهری جسد و صدور جواز دفن و یا ارجاع مستدل به سازمان پزشکی قانونی بر اساس استانداردهای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (نسخه دوم)، به تصویب رسیده و از تاریخ ابلاغ قابل اجرا است.

بدیهی است ضمن تاکید بر ارائه خدمت در چارچوب استانداردهای مورد تائید وزارت متبوع، اعلام می گردد دانشگاه/ دانشکده، انجمن ها و سازمان نظام پزشکی میبایست از این محصولات در آموزش های بازآموزی استفاده و سازمان های بیمه گر نیز بر اساس محصولات دانشی اقدام به خرید راهبردی نمایند. امید است با بهره مندی از تلاش جمعی و اطلاع رسانی در این زمینه، شاهد تحولی جدی در حوزه استقرار و بکارگیری راهنماها به منظور ارتقای کیفیت خدمات و کاهش هزینه های غیر ضروری باشیم.

لازم به ذکر است شناسنامه و استاندارد خدمت مذکور از طریق تارنمای دفتر ارزیابی فناوری و تدوین استاندارد و تعرفه سلامت به آدرس hetas.behdasht.gov.ir در دسترس می باشد.

دکتر سعید کریمی
معاون درمان

رونوشت:

جناب آقای دکتر واعظی رئیس محترم مرکز مدیریت بیمارستانی و تعالی خدمات بالینی
سرکار خانم جعفر بیگلر دبیرخانه حوزه ریاست مرکز قلب شهید رجائی
سرکار خانم شهرکی دبیرخانه حوزه ریاست مرکز قلب تهران
سرکار خانم ذکایی دبیرخانه حوزه ریاست مرکز سل و بیماریهای ریوی مسیح دانشجوی
جناب آقای علیرضا مفیدی پور دبیرخانه مرکزی سازمان بیمه سلامت
جناب آقای علی مهتری دبیرخانه مرکزی سازمان انتقال خون ایران
جناب آقای دکتر ابوالفضل باقری فرد معاون محترم آموزشی
جناب آقای دکتر بهرام دارابی معاون محترم وزیر و رئیس سازمان غذا و دارو

شماره ۳۰۰/۱۵۹۴۶
تاریخ ۱۴۰۰/۰۸/۲۴
پوست دارد

تولید، پشتیبانی‌ها، مانع زدایی‌ها

مقام معظم رهبری

معاون محترم بهداشت دانشگاه / دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ...

موضوع: شیوه نامه گواهی پزشکی فوت

با سلام و احترام

همانگونه که آگاهی دارید برنامه ثبت و طبقه بندی علل مرگ یکی از برنامه های موفق وزارت بهداشت است که سالیان متمادیست در کشور اجرا می شود. داده های ثبت مرگ بر اساس گواهی پزشکی فوت است که توسط پزشکان محترم تکمیل می گردد. با عنایت به گزارشات و مکاتبات دانشگاه ها یکسری مشکلات و تخلفات در خصوص نحوه و تعداد گواهیهای صادره توسط هر یک از پزشکان، تعرفه، ارزیابی فرایند صدور گواهی فوت، آموزش پزشکان و سایر موارد مطرح شده است که برای ارتقای فرایند صدور گواهی پزشکی فوت کارگروهی متشکل از نمایندگان محترم معاونت بهداشت و درمان، دفتر بازرسی و مرکز حراست وزارت متبوع تشکیل شد که متعاقب آن و پس از بررسی های مختلف و تعامل با دانشگاه ها، شیوه نامه پیوست تهیه گردید. خواهشمند است دستور فرمایید این شیوه نامه در اختیار همکاران محترم مرتبط با برنامه ثبت مرگ و صدور گواهی پزشکی فوت در کلیه موسسات بهداشتی درمانی دولتی و غیر دولتی و مطب ها برای اجرا قرار گیرد.

دکتر کمال حیدری
معاون بهداشت

دکتر قاسم جان بابایی

معاون درمان

جناب آقای دکتر فرهاد دژپسند
وزیر محترم وزارت امور اقتصادی و دارائی
جناب آقای دکتر محمد شریعتمداری
وزیر محترم تعاون، کار و رفاه اجتماعی
جناب آقای دکتر محمدرضا ظفرقندی
رئیس محترم سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران
جناب آقای دکتر محمد مهدی ناصحی
مدیر عامل محترم سازمان بیمه سلامت
جناب آقای دکتر امیر نوروزی
مدیر عامل محترم سازمان خدمات درمانی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح
جناب آقای دکتر مصطفی سالاری
مدیر عامل محترم سازمان تامین اجتماعی
جناب آقای سید مرتضی بختیاری
رئیس محترم کمیته امداد امام خمینی (ره)
جناب آقای دکتر قاسم جان بابایی
معاون محترم درمان
جناب آقای دکتر علی شریفی زارچی
سرپرست محترم مرکز مدیریت آمار و فناوری اطلاعات
جناب آقای دکتر مسعود میرکاظمی
معاون محترم رئیس جمهور و رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور
موضوع: ابلاغ اصلاحیه کد ۹۰۱۸۳۵ کتاب ارزش نسبی - هیات وزیران

با سلام و تحیات؛

با صلوات بر محمد و آل محمد(ص) و با تقدیم احترام؛ به پیوست تصویب‌نامه هیات محترم وزیران به شماره

۵۵۷۲۶/ت/۵۹۰۷۳ هـ مورخ ۱۴۰۰/۵/۳۱ در خصوص اصلاحیه شرح کد ۹۰۱۸۳۵ کتاب ارزش نسبی در خصوص

معاینه جسد و صدور جواز دفن، جهت استحضار و ابلاغ به واحدهای تابعه جهت اجرا ایفاد می‌گردد.

بِسْمِ تَعَالَى

شماره ۱۴۲/۳۱۰
تاریخ ۱۴۰۰/۰۶/۰۲
پوست ندارد

تولید، پشتیبانی‌ها، مانع زدایی‌ها
مقام معظم رهبری

دبیرخانه شورای عالی بیمه سلامت کشور

لازم به ذکر است هر گونه تغییر در کدینگ، شرح خدمت و یا ارزش نسبی خدمات مندرج در کتاب ارزش نسبی خدمات و مراقبت‌های سلامت، در تارنمای شورای عالی بیمه سلامت کشور به آدرس: <https://shora.behdasht.gov.ir> در قسمت «تعرفه و ارزش نسبی خدمات سلامت» بارگذاری خواهد شد و اکسل مربوطه به‌روزرسانی می‌گردد.

دکتر سید سجاد رضوی
دبیر و رئیس دبیرخانه شورای عالی بیمه سلامت

رونوشت :

جناب آقای دکتر سلیمانی رییس کل محترم بیمه مرکزی ایران
سرکار خانم روناسیان رئیس گروه تعرفه، نظام پرداخت و خرید راهبردی
سرکار خانم سمیرا علی پور کارشناس اقتصاد و خرید راهبردی
مرضیه السادات فرقانی کارشناس مدیریت اطلاعات سلامت
جناب آقای معنوی معاون محترم دفتر برنامه ریزی و سیاستگذاری بیمه های سلامت

شیوه نامه ارتقای فرایندهای صدور گواهی فوت

برنامه ثبت و طبقه بندی علل مرگ و داده های حاصل از آن که اطلاعات پایه در امر سیاست گذاری مبتنی بر شواهد در نظام سلامت می باشند، هم اکنون در کلیه دانشگاه/دانشکده های علوم پزشکی توسط معاونت های بهداشت دانشگاه/دانشکده در حال اجرا است. از آنجایی که جمع آوری اطلاعات در این نظام ثبتی بر پایه صدور گواهی پزشکی فوت است، در حال حاضر فرم گواهی فوت استاندارد در کلیه واحد بهداشتی درمانی دولتی و غیر دولتی (سرپایی و بستری) مورد استفاده پزشکان قرار می گیرد. با توجه به اینکه این فرم مستندی است که بر اساس آن کلیه فرایندهای قانونی توسط سازمان ثبت احوال و سایر سازمانها انجام می شود، دقت و صحت اطلاعات و فرایندهای صدور آن از اهمیت زیادی برخوردار است. لذا این دستور عمل که بر اساس جلسه مشترک با نمایندگان محترم مراکز و دفاتر زیر:

دفتر ارزیابی فناوری و تدوین استاندارد و تعرفه سلامت- مرکز مدیریت بیمارستانی و تعالی خدمات بالینی-مرکز نظارت و اعتبار بخشی امور درمان-مرکز حراست وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی- دفتر بازرسی، ارزیابی عملکرد و پاسخگویی به شکایات

و تعامل سازمانی تهیه شده قرار است به عنوان راهنمایی اجرایی در دانشگاه /دانشکده ها مورد عمل قرار گیرد و بر اساس آن در صورت نیاز فرایندها اصلاح و ارتقا یابند. این دستور عمل در ۴ حیطة به شرح زیر ارایه شده است:

۱- آموزش

الف-- دوره های آموزش پزشکان در زمینه ثبت صحیح علل مرگ توسط وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی و یا دانشگاهها و دانشکده های علوم پزشکی و با همکاری سازمان پزشکی قانونی برگزار می شود.

ب- تدوین سر فصل ها، تعیین مدت دوره و برگزاری دوره ها توسط معاونت بهداشت وزارت متبوع و با همکاری سازمان پزشکی قانونی انجام می شود.

ب- دوره های بازآموزی در آموزش مداوم پزشکان در زمینه صدور گواهی های فوت توسط معاونت آموزشی از طریق برنامه های آموزش مداوم پزشکان به درخواست معاونت های بهداشت دانشگاه/ دانشکده توسط معاونت های آموزشی دانشگاه به صورت دوره ای برگزار و گواهی آموزشی نیز صادر گردد.

ج- در نظر گرفتن واحد درسی نحوه صحیح صدور گواهی فوت در درس نامه آموزشی دانشجویان پزشکی.

د- همکاری با معاونت آموزشی وزارت و دانشگاهها/دانشکده های پزشکی در خصوص برگزاری کارگاه های آموزشی بدو ورود دستیاران.

ه- طراحی و استقرار پورتال اختصاصی آموزشی و مشاوره صدور گواهی فوت با همکاری معاونت آموزشی و بهداشت دانشگاه/دانشکده های علوم پزشکی.

۲- تعرفه

الف- دریافت تعرفه صدور گواهی فوت توسط پزشکان بر اساس تعرفه های ابلاغی سالیانه که از سوی هیات محترم وزیران تصویب و توسط وزارت بهداشت درمان و آموزش ابلاغ می گردد، می باشد.

ب- هرگونه دریافت مبالغ بالاتراز تعرفه مصوب ابلاغی تخلف محسوب شده و برابر قوانین با متخلفین برخورد می گردد.

ج- برای هر مورد فوت، فقط یک گواهی صادر می گردد بنابر این باید فقط یک بار تعرفه اخذ گردد و پزشک صادر کننده مطابق تعرفه تعیین شده هزینه دریافت نماید.

پ- پزشکان و یا موسسات صادر کننده گواهی فوت موظف به ارائه رسید بابت تعرفه دریافتی به صاحبان متوفی می باشند.

ت- میزان تعرفه صدور گواهی پزشکی فوت برای تمامی گروه های پزشکی (عمومی و متخصص) یکسان می باشد.

ث- در موارد مشکوک در روند درمان بیمار فوت شده، پزشک معالج یا مربوطه در زمان شیفت می تواند از مشاوره سایر متخصصین از جمله متخصص پزشکی قانونی در تنظیم برگه فوت استفاده نماید که در این مواقع نباید تعرفه مجزا از بیمار دریافت گردد.

ج- مرجع تعیین تعرفه در حیطه معاونت درمان وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی است. لازم است دفتر ارزیابی، فناوری و تدوین استاندارد و تعرفه سلامت با همکاری پزشکی قانونی و لحاظ مولفه های قانونی سالیانه تعرفه صدور گواهی فوت را برای تصویب به هیات وزیران پیشنهاد و بعد از تصویب به نحو مقتضی به اطلاع موسسات درمانی و پزشکان برساند.

۳- افراد و مکان مجاز صدور گواهی پزشکی فوت

الف) مطب :

پزشکان مطب داری که پروانه معتبر طبابت شهرستان محل فعالیت را دارا بوده و دوره آموزشی مربوطه و مورد تایید وزارت بهداشت و درمان در زمینه ثبت صحیح علل مرگ را گذرانده باشند و منعی برای طبابت یا صدور گواهی فوت نداشته باشند.

لازم به ذکر است این پزشکان فقط در محدوده اعلام شده (پروانه طبابت) و برای ساکنین منطقه ذکر شده اجازه صدور گواهی فوت دارند.

فقط پزشک دریافت کننده گواهی فوت مجاز به صدور گواهی فوت (مطابق سریال گواهی فوت) می باشد و مسئولیت حفظ و نگهداری با وی می باشد و استفاده و صدور از این گواهی فوت توسط هر فرد دیگری تخلف محسوب میشود.

هر پزشک حداکثر مجاز به صدور ۱۰ برگ گواهی فوت در ماه می باشد.

(ب) موسسات بهداشتی، درمانی (بیمارستان، درمانگاه، جراحی محدود و):

اوراق گواهی فوت به نماینده ای که طی نامه رسمی از سوی مدیر عامل یا مسئول فنی موسسه معرفی شده است، تحویل می گردد و پزشکان شاغل در موسسات مذکور بعنوان پزشکان معالجه که منعی جهت صدور گواهی پزشکی فوت ندارند مجاز به صدور گواهی فوت هستند.

بدیهی است این دفترچه ها به موسسه مذکور تحویل شده و جز اموال آن موسسه تلقی میشود و هیچ پزشکی اجازه استفاده از گواهی های تحویلی را در خارج از موسسات برای فردی که در خارج از این موسسات فوت کرده را ندارد.

در خصوص صدور گواهی فوت توسط پزشکان معالج بیمارستان که با مهر موسسه صادر می شود محدودیت تعداد وجود نداشته و معیار اصلی صدور گواهی، پزشک معالج آن بیمارستان و صدور گواهی در آن بیمارستان می باشد.

الف- تحویل دفترچه گواهی فوت به پزشک دوره دیده / نماینده موسسات توسط معاونت های بهداشت و یا درمان دانشگاه / دانشکده مربوطه و یا شبکه بهداشت و درمان شهرستان تحت پوشش صورت می گیرد. تمامی گواهی های فوت بر اساس شماره سریال متمرکز و با کد دانشگاه / دانشکده مربوطه چاپ می گردد. مسئولیت اعلام و درج شماره سریال گواهی فوت، با دانشگاه علوم پزشکی می باشد.

ب- گواهی های فوت مورد نیاز بیمارستانهای دانشگاهی به صورت متمرکز در معاونت درمان چاپ می گردد. محل تامین اعتبار چاپ گواهی های فوت، بر اساس تصمیم گیری معاونت درمان دانشگاه خواهد بود.

بدیهی است در صورت صدور گواهی فوت توسط داد پزشک، تعرفه صدور گواهی پزشکی فوت طبق دستور عمل فقط به داد پزشک پرداخت خواهد شد.

هر پزشک با شماره نظام پزشکی خود می تواند حداکثر ۱۰ برگ گواهی فوت در ماه در هر کدام از واحدهای درمانی در مطب، درمانگاه و جراحی محدود صادر نماید. در بیمارستانها با نظر معاونت درمان یا با توجه به تعداد تخت بستری و آمار فوت این تعداد می تواند افزایش یابد باشد.

پ- کارشناسان واحد ثبت و طبقه بندی علل مرگ معاونت بهداشت، پس از دریافت ته برگ دفترچه های گواهی های پزشکی فوت صادر شده قبلی مجاز به ارائه دفترچه جدید به پزشکان دوره دیده / نماینده موسسات بهداشتی درمانی می باشند.

تبصره: تحویل دفترچه جدید منوط به تحویل حداقل ۸۰ درصد گواهی های فوت تحویلی از سوی پزشک یا موسسه می باشد.

ت- شماره سریال برگه های گواهی فوت باید توسط واحد تحویل دهنده ثبت و از پزشک / نماینده موسسات رسید اخذ گردد.

ث- در زمان تحویل اوراق گواهی فوت، پزشکان مشمول موظف به ارائه اصل پروانه طبابت معتبر می باشند.

در صورت کم بودن تعداد پزشکان صادر کننده گواهی فوت در شهرستان، با توجه به نسبت تعداد موارد مرگ منطقه به تعداد پزشکان متقاضی صدور گواهی فوت، توزیع دفترچه صورت گیرد.

مثال: در شهرستان الف با جمعیت ۵۰ هزار نفر و دارا بودن یک پزشک با توجه به میزان متوسط خام مرگ که ۵ در هزار نفر می باشد سالیانه حدود ۲۵۰ مرگ رخ می دهد بنابراین در ماه حدود ۲۱ مرگ رخ میدهد بنابراین در ماه یک دفترچه گواهی فوت ۲۰ نسخه ای به پزشک تحویل داده شود.

پزشکانی که در ارزیابی کمیت و کیفیت صدور گواهی فوت امتیاز لازم را کسب نکرده باشند بر حسب تصمیم کمیته دانشگاه بصورت موقت یا دائم از دریافت گواهی فوت محروم می گردند.

لازم به ذکر است بر اساس دستور عمل صدور گواهی پزشکی فوت، پزشکان هنگام صدور گواهی، لازم است موارد ۱۹ گانه را بررسی نمایند و در صورتی که مرگ طبیعی است و شامل موارد ارجاعی به پزشکی قانونی نمی باشد اقدام به صدور گواهی فوت نمایند در غیر اینصورت لازم است متوفی به همراه فرم ارجاع به پزشکی قانونی ارجاع شود.

۴- پایش و ارزشیابی

الف- لازم است معاونت درمان دانشگاه/ دانشکده های علوم پزشکی برای نظارت بر نحوه صدور گواهی پزشکی فوت در موسسات بهداشتی درمانی دولتی و یا خصوصی برنامه ریزی نمایند تا کارشناسان نظارت بر درمان بر نحوه صدور گواهی پزشکی فوت نظارت داشته باشند.

ب- لازم است گواهی فوت با حضور پزشک صادر کننده گواهی فوت بر بالین متوفی صادر شود.

پ- در صورتی که مشاهده شود هر کدام از پزشکان دفترچه گواهی فوت را در اختیار سایر همکاران و یا پرسنل غیر پزشک جهت صدور گواهی فوت قرار داده اند از تحویل دفترچه گواهی فوت جدید ممانعت به عمل می آید.

ت- کارشناسان ثبت مرگ معاونت بهداشت دانشگاه دانشکده های علوم پزشکی لازم است با استفاده از ابزار ارزیابی گواهی فوت که توسط مرکز مدیریت شبکه (گروه آمار و اقتصاد بهداشت) تهیه شده است گواهیهای صادره توسط پزشکان را ارزیابی و نتایج را به اداره نظارت حوزه درمان، موسسات و پزشکان باز خورد دهند.

ث- بر اساس ایرادات مشاهده شده در گواهی های فوت، کارگاههای مربوطه برای پزشکان برگزار گردد.

ج- در صورت مشاهده هرگونه تخلف تعرفه ای توسط پزشک صادر کننده گواهی پزشکی فوت لازم است وی به کمیسیون ماده ۱۱ دانشگاه معرفی گردد.

چ- نظارت بر تعرفه و چگونگی دریافت و واريز تعرفه و مشخصات هویتی به عهده کمیته ای متشکل از سازمان نظام پزشکی ، نماینده معاونت درمان ، نماینده پزشکی قانونی و سازمان بازرسی دانشگاه خواهد بود که در صورت رویت و گزارش موارد تخلف ، موضوع توسط کمیته مربوطه رسیدگی می گردد.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب نامه هیئت وزیران

بسمه تعالی

"با صلوات بر محمد و آل محمد"

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
سازمان برنامه و بودجه کشور

هیئت وزیران در جلسه ۱۴۰۰/۵/۲۴ به پیشنهاد مشترک وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و تعاون، کار و رفاه اجتماعی و سازمان برنامه و بودجه کشور و تأیید شورای عالی بیمه سلامت کشور و به استناد بند (الف) ماده (۹) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور - مصوب سال ۱۳۹۵ - تصویب کرد:

شرح کد (۹۰۱۸۳۵) ویرایش سوم کتاب ارزش نسبی خدمات سلامت، موضوع ردیف (۲۵) جدول ذیل بند (۳) تصویب‌نامه شماره ۵۷۲۶/ت/۵۸۶۶۶ هـ - مورخ ۱۴۰۰/۱/۲۳ به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ردیف	کد ملی	ویژگی کد	شرح کد	حرفه‌ای	فنی	ارزش پایه بیهوشی
۲۵	۹۰۱۸۳۵	# *	معاینه ظاهری جسد و صدور جواز دفن و یا ارجاع مستدل به سازمان پزشکی قانونی بر اساس استانداردهای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	۱۲		.

محمد معین

معاون اول رئیس جمهور

رونوشت به دفتر مقام معظم رهبری، دفتر رئیس‌جمهور، دفتر رئیس قوه قضائیه، دفتر معاون اول رئیس‌جمهور، دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام، معاونت حقوقی رئیس‌جمهور، معاونت امور مجلس رئیس‌جمهور، دیوان محاسبات کشور، دیوان عدالت اداری، سازمان بازرسی کل کشور، معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی، امور تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات، کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و مؤسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی، روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران، دبیرخانه شورای اطلاع‌رسانی دولت و دفتر هیئت دولت ابلاغ می‌شود.

شناسنامه و استاندارد خدمت

معاینه ظاهری جسد و صدور جواز دفن و یا ارجاع مستدل به سازمان پزشکی

قانونی بر اساس استانداردهای وزارت بهداشت، درمان و آموزش

پزشکی

نسخه دوم

پاییز ۱۴۰۱

تنظیم و تدوین:

**گروه های علمی رشته تخصصی پزشکی قانونی
سازمان پزشکی قانونی کشور**

تحت نظارت فنی:

**گروه استانداردسازی و تدوین راهنماهای سلامت
دفتر ارزیابی فن آوری، تدوین استاندارد و تعرفه سلامت
دکتر ساناز بخشنده – دکتر سید موسی طباطبایی لطفی**

مقدمه:

الف) عنوان دقیق خدمت مورد بررسی (فارسی و لاتین) به همراه کد ملی:

معاینه ظاهری جسد و صدور جواز دفن و یا ارجاع مستدل به سازمان پزشکی قانونی بر اساس استانداردهای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

۹۰۱۸۳۵

Visual examination of the corpse and burial permit, or a reasonable referred to Legal Medicine
Organization based on the standards of the Ministry of Health, Treatment and Medical Education

تبصره ۱: این استاندارد صرفاً مربوط به مراکز درمانی/ موسسات پزشکی نظیر بیمارستان ها می باشد.

ب) تعریف و تشریح خدمت مورد بررسی :

تعریف علت مرگ از نگاه WHO (سازمان بهداشت جهانی): علت مرگ عبارت است از تمام بیماری ها، وضعیت های بیماری زا یا صدماتی که مستقیماً منجر به مرگ شده یا در ایجاد مرگ دخیل بوده اند.

اهمیت موضوع: نظام بهداشت و درمان هر کشوری زمانی توانمند است که بتواند به وسیله اجرای مداخلات و برنامه ها، از وقوع بیماریها و مرگ های قابل پیشگیری، جلوگیری کند. نقش این نظام در چنین پیشگیری هایی به صورت ثبت رخدادها، گردآوری داده ها، محاسبه شاخصها، مقایسه با استانداردها و سرانجام بازخورد این اطلاعات برای بهره گیری در سیاستگذاریها و برنامه ریزیهای استراتژیک کشوری است. به این ترتیب داده های مختلف گردآوری شده در این عرصه شامل بروز بیماریها، سیر آنها و درمان های صورت گرفته، عوارض و معلولیت های پیش آمده و بالاخره وقوع مرگ و علت های آن به خصوص علت زمینه ای مرگ به عنوان مهمترین اطلاعات در اصلاح برنامه های مهم در بخش بهداشتی و درمانی است. از این رو تعیین دقیق علت فوت و صدور گواهی فوت و جواز دفن صحیح و بر اساس مبانی علمی از اهمیت بالایی برخوردار است.

از دیدگاه بهداشتی:

(۱) مبنای بسیاری از مطالعات اپیدمیولوژیک اغلب بر پایه داده های مربوط به مرگ در جوامع است.

۲) آمارهای مرگ یکی از منابع اصلی اطلاعات بهداشتی هستند و در بسیاری از کشورها ماندگارترین و قابل اعتمادترین نوع داده‌های بهداشتی محسوب می‌شوند.

۳) وجود اطلاعات مرگ و میر صحیح، دقیق، به روز و کافی به منظور برنامه ریزیها، تعیین اولویتها، توزیع امکانات، تخصیص بودجه و ارائه عادلانه خدمات بهداشتی درمانی در سطح جامعه امری ضروری است.

۴) استفاده از این اطلاعات در امر آموزش و پژوهش

از دیدگاه قانونی:

- ۱) حمایت از حقوق بیماران
- ۲) صیانت از جایگاه حرفه ای کادر درمان
- ۳) پیشگیری از شکایت علیه کادر درمان
- ۴) حمایت از کادر درمان در صورت بروز دعوا و طرح مسئله در مراجع قانونی
- ۵) شناسایی مرگ های غیرطبیعی با جنبه های جنایی و تروماتیک
- ۶) کاهش موارد نیاز به ارزیابی مجدد جسد (نبش قبر)
- ۷) شناسایی مواردی که طبق قانون، نیازی به ارسال جسد آن متوفیان به مراکز سازمان پزشکی قانونی وجود ندارد.
- ۸) شناسایی مواردی که طبق قانون، جواز دفن آنان نباید در بیمارستان صادر شود و ارسال جسد این متوفیان به مراکز سازمان پزشکی قانونی.
- ۹) جلوگیری از صدور گواهی فوت و جواز دفن توسط افراد فاقد دانش و صلاحیت لازم
- ۱۰) جلوگیری از تحمیل هزینه های نامعقول و اتلاف وقت جهت خانواده های متوفیان

از دیدگاه درمان:

- ۱) کمک به بهبود مستند سازی بالینی و علمی در پرونده های پزشکی در جهت رعایت اصول استانداردسازی و اعتباربخشی بیمارستانی
  - ۲) بررسی علت فوت و بررسی گذشته نگر به سلسله وقایع پیاپی با رابطه علت و معلولی منجر به فوت بیمار.
- این موضوع کمک به ارتقا کیفی عملکرد کمیته های مرگ و میر و اخلاق پزشکی بیمارستانی به ویژه با مشخص نمودن نقاط ضعف در امر تشخیص و درمان و در نتیجه سعی در اصلاح آن می نماید.

ج) اقدامات ضروری جهت انجام کارشناسی:

• ارزیابی قبل از انجام کارشناسی:

الف) مصاحبه با بستگان یا قیم قانونی یا وکیل متوفی: بررسی تاریخچه پزشکی متوفی، بیماریهای احتمالی زمینه ای، سوابق مصرف دارویی و یا موارد احتمالی شکایت از هر فرد حقیقی یا حقوقی یا نارضایتی از روند درمان در مصاحبه با بستگان صورت می گیرد. جهت پاسخگویی به سوالات احتمالی مطرح در راستای کمک به آنان در درک علت فوت و کاهش احتمال شکایات پزشکی و یا جلوگیری از تضییع حقوق قانونی افراد و سایر موارد، فرد صاحب صلاحیت با بستگان ترجیحا درجه اول و یا قیم قانونی و اولیا دم و یا وکلای متوفی گفتگو می نماید.

ب) بررسی و ارزیابی کلیه مستندات بالینی مربوط به متوفی: برای تعیین علت دقیق فوت توسط فرد صاحب صلاحیت لازم است پرونده متوفی بطور کامل و گرافی ها و گزارش آنها در اختیار وی قرار گیرد.

ج) مصاحبه با تیم درمان: در اکثر قریب به اتفاق موارد با توجه به شرایط پرونده بالینی و نیز لزوم افزایش دقت و تسریع در بررسی علت فوت لازم است با تیم درمانی صحبت شود و در صورت نیاز میتوان از اطلاعات سایر کادر درمان شامل پزشکان مشاور و کادر پرستاری بهره جست.

• ارزیابی حین انجام کارشناسی:

الف) معاینه و احراز هویت متوفی

ب) معاینه ظاهری جسد: بدیهی است که بررسی علت فوت و در نتیجه صدور گواهی فوت و جواز دفن پس از اعلام وقوع مرگ توسط فرد صاحب صلاحیت با مشاهده جسد و احراز هویت جسد شروع می گردد.

• ارزیابی بعد از انجام کارشناسی:

الف) انتقال اطلاعات در خصوص علت مرگ به بستگان

ب) انتقال اطلاعات به کادر درمان جهت تصمیم گیری مناسب

ج) ارجاع پرونده به کمیته مورتالیتی و موربیدیتی بیمارستان در صورت لزوم

و) پایش اقدامات انجام گرفته و در صورت لزوم ارجاع جسد به پزشکی قانونی.

د) تواتر ارائه خدمت (تعداد دفعات مورد نیاز / فواصل انجام)

معمولاً یک بار معاینه جسد برای صدور گواهی فوت و جواز دفن کفایت مینماید، مگر اینکه با اعلام بستگان یا کادر درمان شواهد جدیدی مطرح شود و لزوم معاینه مجدد جسد و ارزیابی پرونده بالینی ضرورت پیدا کند.

ه) افراد صاحب صلاحیت جهت تجویز (Order) / خدمت مربوطه و استاندارد تجویز:

بر اساس ماده (۳) آیین نامه اجرایی تبصره (۲) اصلاحی ماده (۵) قانون ثبت احوال - مصوب ۱۳۶۳ - ابلاغ معاون وقت اول ریاست جمهوری مورخ ۱۳۸۵/۰۱/۲۰:

پزشک معالج در مراکز درمانی نظیر بیمارستان ها به محض اطلاع از وقوع فوت با رعایت ماده (۲۴) قانون ثبت احوال باید گواهی فوت را در ۳ نسخه صادر و یک نسخه را به بستگان متوفی، یک نسخه به اداره ثبت محل و یک نسخه دیگر را به بیمارستان یا مرکز درمانی تحویل نماید.

تبصره: ارجاع مستدل به سازمان پزشکی قانونی ایران در صورت وجود موارد ۱۹ گانه

و) افراد صاحب صلاحیت جهت ارائه خدمت مربوطه:

۱- پزشک معالج

۲- در صورت درخواست مشاوره پزشک معالج، به متخصص پزشکی قانونی حاضر در بیمارستان وانجام مشاوره مذکور توسط متخصص پزشکی قانونی، صدور گواهی فوت و جواز دفن توسط متخصص پزشکی قانونی مذکور بلامانع می باشد.
*لازم به ذکر است هزینه مشاوره مذکور قابل محاسبه و اخذ نمی باشد.

۳- در صورت عدم حضور بند ۱ و بند ۲، گواهی فوت می بایست توسط متخصص همکار و حاضر در موسسه و مطلع از وضعیت بیمار فوت شده یا مسئول فنی یا متخصص بالینی عضو در گروه CPR طبق فرجه زمانی قید شده در بند (ه) صادر گردد.

ز) عنوان و سطح تخصص های مورد نیاز (استاندارد) برای سایر اعضای تیم ارائه کننده خدمت:

ردیف	عنوان تخصص	تعداد مورد نیاز به طور استاندارد به ازای ارائه هر خدمت	میزان تحصیلات مورد نیاز	سابقه کار و یا دوره آموزشی	نقش در فرایند ارائه خدمت
۱	طبق بند (و)	یک نفر	دکتر		همه‌پندگی لازم تا صدور جواز دفن یا ارجاع به سازمان پزشکی قانونی
۲	سرپرستار بخش	یک نفر	لیسانس پرستاری		همه‌پندگی با کادر درمان و ارایه کلیه مستندات
۳	مسؤل مرگ یا متوفیات بیمارستان	یک نفر	دیپلم		انتقال جسد و همه‌پندگی لازم با بخش ها و خانواده
۴	مسؤل مدارک پزشکی	یک نفر	مدارک پزشکی بیمارستان		در اختیار گذاشتن مستندات مرتبط با ICD

ح) استانداردهای فضای فیزیکی و مکان ارائه خدمت:

مراکز درمانی نظیر بیمارستان ها

ط) تجهیزات پزشکی سرمایه ای به ازای هر خدمت:

گوشی پزشکی، دستکش، عینک، گان یا روپوش و چراغ قوه

ی) داروها، مواد و لوازم مصرفی پزشکی جهت ارائه هر خدمت:

ردیف	اقلام مصرفی مورد نیاز	میزان مصرف (تعداد یا نسبت)
۱	دستکش جراحی	۲-۳ عدد
۲	گان	۲-۳ عدد

ک) استانداردهای ثبت:

- احراز هویت و تطبیق آن با مشخصات ثبت شده در پرونده

- تکمیل فرم گواهی فوت براساس دستورالعملهای علمی و ابلاغی مطابق با CDC-10

- رعایت ضوابط حقوقی و قوانین جاری بویژه قوانین کیفری جاری

ل) اندیکاسیون های دقیق جهت تجویز خدمت:

- مزایا و اهداف کاربردی کارشناسی تخصصی تعیین علت فوت و صدور جواز دفن:
- رعایت نمودن دقیق استانداردهای تعیین علت فوت براساس رویکرد WHO و دستورالعمل های نظام سلامت
- بررسی نواقص و معایب مستندسازی های کادر درمان
- بررسی تکنیک های تشخیصی و درمانی موثر
- کمک به اصلاح روش های علمی و آموزشی
- بهبود عملکردهای بهداشتی و اپیدمیولوژیک بیماری ها و کمک به ارتقا سلامت جامعه
- کمک به شناخت بهتر عوارض اقدامات تشخیصی و درمانی
- کمک به ارزیابی ارتباط بالینی با پاتوفیزیولوژی بیماری و روند منجر به فوت
- ارتقای آموزش حرفه ای مراقبت خدمات سلامت و مستند سازی پزشکی

م) شواهد علمی در خصوص کنتراندیکاسیون های دقیق خدمت:

براساس مقررات وزارت بهداشت و درمان و سازمان پزشکی قانونی کشور موارد ذیل برای تعیین علت فوت حتما به سازمان پزشکی قانونی ارجاع میگردند :

موارد ۱۹ گانه به تفکیک شامل:

۱	مرگ به دنبال اقدام به قتل
۲	مرگ به دنبال اقدام به خودکشی
۳	مرگ به دنبال هرگونه منازعه (اعم از درگیری فیزیکی و یا لفظی)
۴	مرگ به دنبال حوادث ترافیکی (به هر شکل و با هر فاصله زمانی از حادثه که مرگ رخ دهد)

۵	مرگ به دنبال مسمومیت (شیمیایی / دارویی / گازگرفتگی و...)
۶	مرگ به دنبال سو مصرف مواد (مخدر/ روانگردان / توهم زا و...)
۷	مرگ متعاقب برق گرفتگی / سوختگی / غرق شدگی / سرمزدگی / گرما زدگی / سقوط از ارتفاع و...)
۸	مرگ ناشی از کار (حوادث شغلی، مواد آلاینده محیط کار و...)
۹	مرگ در زندان یا بازداشتگاه
۱۰	مرگ در مراکز اقامت جمعی مانند آسایشگاه/ پرورشگاه/ اردوگاه/ پادگان/ خوابگاه و...)
۱۱	مرگ ناشی از اقدامات تشخیصی و درمانی
۱۲	مرگ مادر ناشی از اقدامات تشخیصی و درمانی در حین بارداری/ حین زایمان یا متعاقب زایمان و یا سقط جنین
۱۳	مرگ حین یا متعاقب ورزش
۱۴	مرگ های ناگهانی/ غیر منتظره و غیر قابل توجیه
۱۵	هر مرگی که احتمال شکایت از کسی مطرح باشد
۱۶	هر نوع مرگ مشکوک و مرگ با علت ناشناخته
۱۷	هر مرگی که احتمال جنحه یا جنایت در آن برود
۱۸	هر نوع مرگ افراد ناشناس و مجهول الهویه
۱۹	مرگ به دنبال حوادث غیر مترقبه

ن) مدت زمان ارائه هر واحد خدمت:

ردیف	عنوان تخصص	میزان تحصیلات	مدت زمان مشارکت در فرایند ارائه خدمت	نوع مشارکت در قبل، حین و بعد از ارائه خدمت
۱	طبق بند (و)	تخصص و بالاتر	۶۰ الی ۹۰ دقیقه (میانگین)	بررسی و صدور گواهی فوت و جواز دفن و یا ارجاع مستدل به سازمان پزشکی قانونی

ع) موارد ضروری جهت آموزش:

- در صورت مواجهه با بیماریهای عفونی، قلبی عروقی، کانسر و .... در متوفی، ارائه آموزشهای لازم به بستگان درجه یک از جهت درمان، پیشگیری از بیماریها و پیگیری اقدامات تشخیصی از اهمیت جدی برخوردار میباشد، این موضوع میتواند در کنار توصیه های پزشک معالج، در بالا بردن سطح بهداشتی جامعه تاثیر بسزایی ایفا نماید.

منابع:

1. 'Knight's Forensic Pathology', (Fourth Edition) Saukko P. and B. Knight (۲۰۱۶)
2. Forensic Pathology, Second Edition (Practical Aspects of Criminal and Forensic Investigations) Dominick DiMaio, Vincent J.M. DiMaio M.D. 2001
3. Forensic Pathology: Principles and Practice, By David Dolinak, Evan Matshes, Emma O. Lew, uk , 2005
4. Clinical Forensic Medicine , (fourth edition) , Margaret M.Stark . 2020

ه - علي محمدی علی محمد، مباحث کاربردی پزشکی قانونی، انتشارات رسانه تخصصی ۱۳۹۸